

Valokuvakritiikki

Auttaa ymmärtämään valokuvia
Teoreettisena pohjana on Barrettin
oppikirja USA:n yliopisto-
opiskelijoille

Fifth Edition

CRITICIZING PHOTOGRAPHS

An Introduction to Understanding Images

Terry Barrett

1. Mitä valokuvassa on? Mitä minä näen?

Sisällön kuvaileminen

Muodon kuvaileminen

Välineen kuvaileminen

Tyylin kuvaileminen

Vertaaminen ja vastakkainasettelu

Kuvaileminen ja tulkinta

Kuvaileminen ja arvottaminen

Sisällön kuvaileminen

havaita mitä kuvassa on

tiedon keräys

faktojen luettelointi

ilmeisiä ja ei niin ilmeisiä asioita

sisäisestä ja ulkoisista lähteistä

- kuvan sisältö on eri asia kuin kuvan aihe
- esimerkki: Cindy Sherman

esim. Cindy Sherman

aihe: omakuva

**sisältö: millä tavoin naista esitetään
elokuvissa, aikakauslehdissä ja
maalauksissa
miesten toimesta**

Muodon kuvaileminen

kuinka kuvan kohde on esitetty

kuinka kuva on visuaalisesti koottu, järjestetty ja rakennettu
piste, viiva, muoto, valo ja sen laatu, väri, pintarakenne
massa, tila ja volyymi sävyala, kontrasti, kuvamuoto
katselukulma, kameran sijoittelu, kuvausetäisyys
käytetty objektiivi, objektiivin kuvakulma, syvyysterävyys,
tarkennuksen kohdistuminen, terävyys

sommitteluperiaatteet: koko, mittasuhteet,
yhdenmukaisuus ja vaihtelu, toisto ja rytmi, tasapaino,
voimalinjat, korostukset ja eri osien riippuvaisuussuhteet

Välineen kuvaileminen

-mistä taideteos on tehty, kuinka se on tehty

Tyylin kuvaileminen

-samankaltaisuus

-esim. Albumikuva

Vertaaminen ja vastakkainasettelu

-saman kuvaajan muihin töihin

-toisten kuvaajien töihin

-muiden taiteilijoiden töihin

Kuvaileminen ja tulkinta

kuvaileminen on mahdotonta ilman tulkintaa ja
tulkinta mahdotonta ilman kuvailua
osaset on nähtävä koko kuvan kannalta, jotta niillä
olisi joku merkitys, kokonaisuudella on merkitystä
vain sen osien kautta
osista siirrytään kokonaisuuteen ja
kokonaisuudesta osiin

Kuvaileminen ja arvottaminen

julkaistuissa kritiikeissä kuvaileminen on harvoin
arvovapaata – pyrkivät vaikuttamaan lukijoiden
käsitykseen teoksesta

2. Kuvien tulkinta

tehdä kuva ymmärrettäväksi
nähdä jotakin, joka esittää, ilmaisee tai
on jotakin
kuva on vastaus johonkin
kuva kuuluu johonkin tiettyyn traditioon

Kysymyksiä, joihin haetaan vastauksia:

mikä tämä kohde on, jonka näen?

mitä se on?

mitä se esittää tai ilmaisee?

kuinka kulttuuri on vaikuttanut siihen?

mitä se merkitsee tekijälleen?

mistä se on osa?

mitkä ovat sen vertailukohteet?

mihin kysymykseen se vastaa?

miksi se on olemassa?

kuinka se on tehty?

mihin traditioon se kuuluu?
mitä tekijän päämääriä se palvelee?
minkä tyydytyksen se on tuottanut tekijälleen?
ketä se puhuttelee?
kenet se jättää välinpitämättömäksi?
mitä ongelmia se ratkaisee, lievittää tai aiheuttaa?
mitä ennakoasenteita se vahvistaa tai heikentää?
mitä tarpeita se aktivoi tai lievittää?
mitä se minulle merkitsee?
vaikuttaako se elämäni?
muuttaako se käsitystäni maailmasta?

Tulkinnan erilaiset lähestymistavat

psykoanalyttinen

formalistinen

semioottinen

feministinen

marxilainen

tyylillisten ja historiallisten vaikutusten pohjalta

biografinen

intentionaalinen

tekniikkaan perustuva tulkinta – kuinka

valokuvaaja tekee tämän kuvan

useiden lähestymistapojen käyttäminen samassa
kritiikissä

”oikea” tulkinta

tulkinnat ja taiteilijan tarkoitus

tulkinta ja tunteet

Kulesovin koe

Valokuva ja tarina

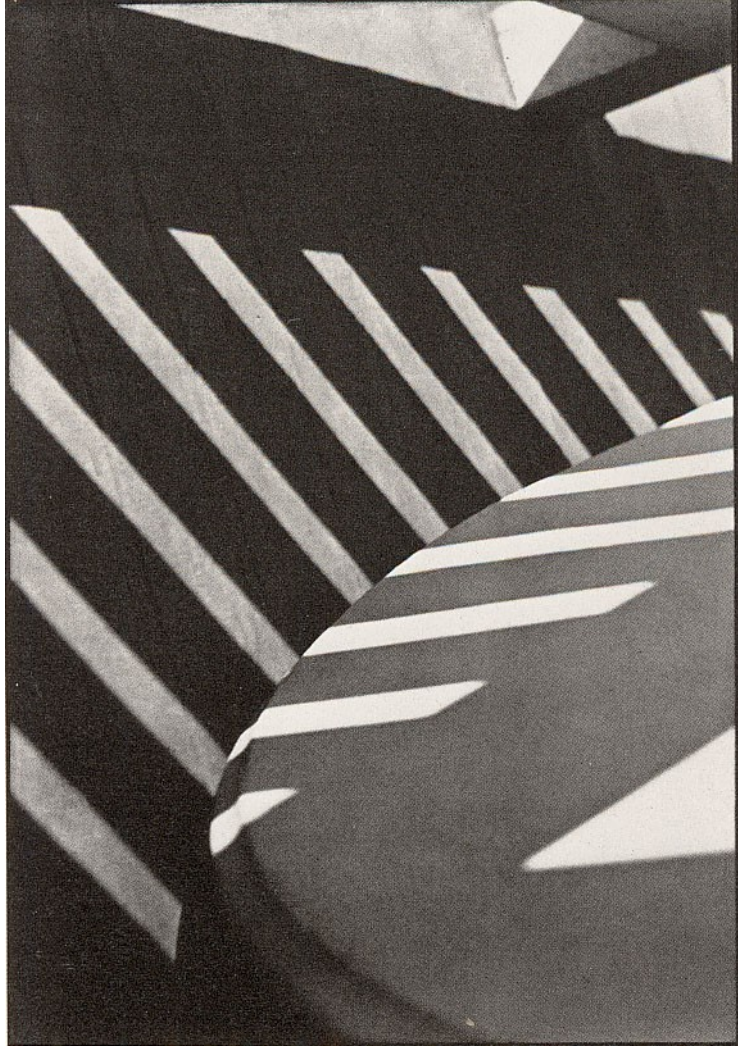
valokuva itsessään ei kerro tarinaa

se mitä valokuva esittää voi saada katselijan luomaan tarinan
silmiä rekisteröi jatkuvasti – valokuva pysäyttää tietyn hetken
kokemuksestaan ihminen tietää, että jotain on ollut/tapahtunut
ennen kuvan ottamista ja kuvan ottamisen jälkeen
tarina muodostuu katselijan mielessä kuvan antamista virikkeistä
jokainen katsoja luo oman tarinansa hänen paradigmansa,
tavoitteidensa, kokemuksensa ja tietojensa pohjalta
kaikki kuvat eivät anna yhtä paljon aihetta tarinalle

descriptiivinen kuva – subjektiivinen kuva

abstrakti kuva – ihmisiä esittävä kuva

eleet ja ilmeet

3. Valokuvien lajit

descriptive photographs

tallentaa kohde mahdollisimman tarkasti
antavat kuvaavaa visuaalista informaatiota – eivät ole
tarkoitettu olemaan muuta kuin kuvauksia
tieteelliset kuvat, röntgenkuvat, taideteosten
jäljennöskuvat, henkilökorttien tunnistuskuvat

explanatory photographs

ajokorttikuva – Eadweard Muybridge liikesarjakuvat,
visuaalinen selitys hevosen liikkumiseen

osa lehtikuvista
ikkuna maailmaan

interpretive photographs

näkyä edellistä enemmän kuvaajan mielipide (pitäisi tietää kuvaajan intentiot ja tavoitteet)

kuinka asiat ovat, ei tieteellisiä testejä vaan henkilökohtaisia ja subjektiivisia tulkintoja – enemmän runoutta kuin tieteellisiä raportteja

fictionaalisia

valokuvaajan tekemiä

ikkunan sijasta peili

ethically evaluative photographs

kuvaajat tekevät kuvien kautta eettisiä valintoja

aesthetically evaluative photographs

tässä teoriassa näkeminen on olennainen asia
tähän kuuluvat monet maisema- ja luontokuvat,
muotikuvat sekä monet katukuvauksen mestarit

mitä kannattaa esteettisesti huomioida ja tarkastella
visuaalisen muodon ihmeitä

“art photography”

kauniita asioita kauniisti kuvattuina

theoretical photographs

valokuva valokuvauksesta

taiteesta ja taiteen tekemisestä

taidepolitiikasta

esittämisen tavoista

muut teoreettiset kysymykset valokuvasta ja

valokuvaamisesta

kopioita valokuvista ja taideteoksista

kuvamanipulaatiot

kollaasit

4. Valokuva ja sen konteksti

sisäinen konteksti – sisältö - mihin tyyppiluokkaan kuva kuuluu

alkuperäinen konteksti – taide ja taidemaailman tuntemus – tieto mihin kuva liittyy – "After Walker Evans" – kuvaajan tarkoitus – kuvaajan muut työt - ei näy kuvassa

ulkoinen konteksti – missä esitetään

ulkoiset kontekstit ja konnotaatiot – eri kontekstit muuttavat kuvan sisältöä varsinkin jos siihen on lisätty tekstiä – miten asetettu näytteille – eri ympäristöt

25-50

Edward Weston 1930

Muutama kuva henkilöistä

Voitko sanoa mikä niistä on paras?

Millä perustelet ratkaisusi?

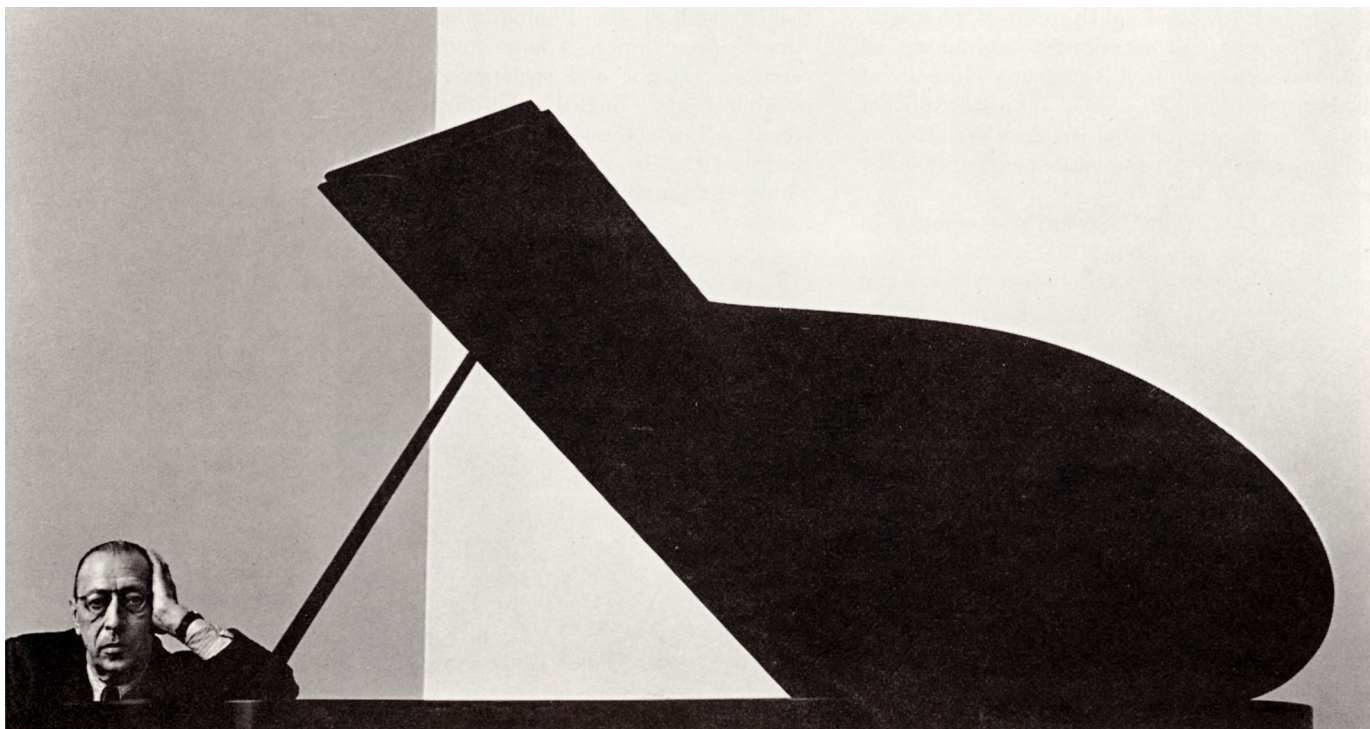

5. Valokuvien arvostelu

Onko se hyvä?

Onko tämä onnistunut vai epäonnistunut kuva ja millä kriteereillä?

Millä kriteereillä tämä valokuva haluaa tulla arvioiduksi?

Millä kriteereillä aion arvioida tätä kuvaa?

Mitkä tekijät vaikuttavat positiiviseen, negatiiviseen arvioon tai näiden yhdistelmäarvioon?

Tukeeko valokuvan muoto ja esitys sen tarkoitettua merkitystä?

Onko valokuvan esteettinen arvo riittävä tai täytyykö sen kohdata sosiaaliset kriteerit?

Jos se pyrkii vaikuttamaan sosiaaliseen muutokseen, onko se tehokas?

Aiheuttaako se tahattomasti tai tarkoituksellisesti sosiaalista haittaa?

Toisenlainen arvioinnin fokus

Kuinka voi auttaa jotain toista arvostamaan tätä kuvaa?

Jos minä en pidä tätä kuvaa hyvänä miksi jotkut muut pitävät?

Onko tämä valokuva parempi kuin tuo toinen?

Onko tämä valokuvaajan potfolion paras kuva?

Onko tämä hyvää valokuvauksen käyttöä?

Kuinka tämä kuva on verrattavissa samanlaisiin kuviin toisessa mediassa?

Onko tämä valokuva paras ryhmänäyttelyssä?

Onko näyttelyn idea itsessään kannatettava idea?

Onko näyttelyn teema onnistuneesti toteutettu kuraattorin valinnoilla?

Arvioinnit ja **syyt** – kysymys miksi?

Arvioinnit ja **kriteerit** – säännöt tai standardit, joihin ylistys perustuu

Eri kriteereitä

-realismi

-ekspressionismi

-formalismi

-aktivismi

-muita kriteereitä

-omaperäisyys

-välineen hallinta

-hyvä kompositio

Valinta eri kriteerien välillä

Erilaiset arvioinnit

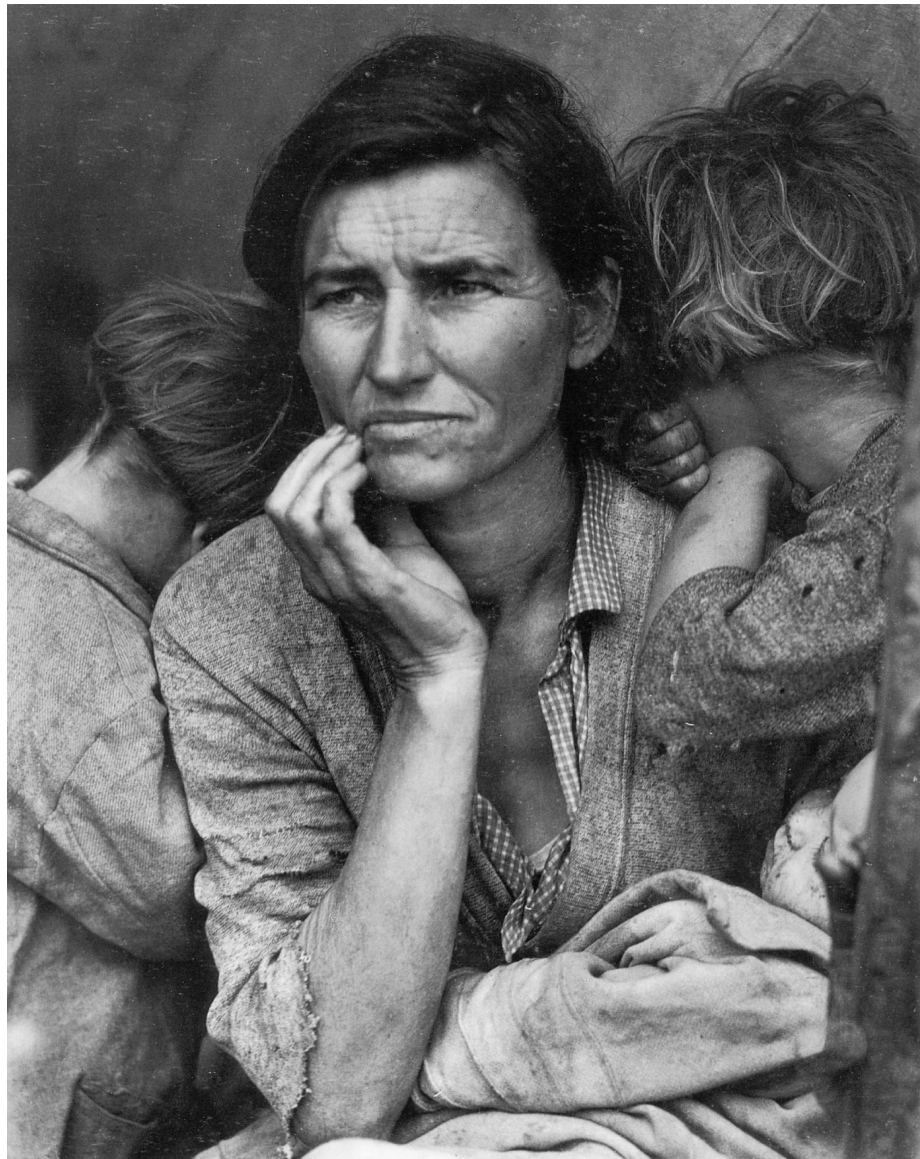
Kriittiset arvioinnit ovat argumentteja

Uudelleenarviointi

Arviointi ja preferenssit – eivät edellytä syitä – kertoo arvioitsijasta – ei ole kovin relevanttia tietää, että joku pitää kuvasta (“Tämä on hyvä kuva”)

Kuvaajan tarkoitus ja arvioinnit – arviointi kohdistuu kuvaan – ei tarkoitukseen

arvioinnit + syyt + kriteerit + lopputulos

Juha Suonpää: Valokuva on in

miten valokuvasta tehdään taidetta

The Helsinki School kärkihankkeiden kuvien analysointi –
keskeiset yhdistävät tekijät - resepti

peittäminen

henkilöiden henkilöllisyyden häivyttäminen esittäminen
vihjaamalla ja piilottamalla
kuvataan takaa päin, niin että kasvot eivät näy
maskaamalla, maalaamalla, kankailla ja vaatteilla
peittämällä
kuvataan pelkkiä vaatteita

abstrahoidut kuvat,

kuvat, joista ikään kuin puuttuu pääkohde (tyhjät tilat)

keskeismaneeri

pääaihe- tai kohde sommitellaan kuva-alueen keskelle

hymytön

pelkistetty, mykkä, jäykkä, vakavahenkinen

tylsä

avoin tulkinta-avaruus

kuraattoritaidetta

aksenttiväri

aksenttivärinä toimiva punainen

lämpimien värien aksenttimainen piirre

tavaramerkit

toistuvat muodot

geometrisiä linjoja ja pintoja esittävät kuvat

sarjallinen esitystapa

kuvasuhde joko neliö tai 4:3

Pukkikuvasto

bastissi + kärkihankkeiden taiteellinen resepti

”pukkikuvastoon perustuviin koti- ja ulkomailla pidettäviin valokuvataidenäyttelyihin saamani apurahat viittaavat siihen, että käyttämäni resepti noudattaa riittävästi taiteen kentällä vallitsevia kirjottamattomia merkityssääntöjä”

Kuva-arvostelu

- Arvostelu vaikuttaa sekä kuvaajaan että kuulijaan
- Vaikuttaa siihen millaisia kuvia tuotetaan
- Kuvaajat haluavat saada osakseen muiden hyväksynnän ja arvostuksen
- Kilpailuihin osallistujat haluavat kaikki voittaa ja saada myönteistä arviointia
- Tuotetaan sellaisia kuvia, joita arvostetaan

- Arvostelijan valinnalla on suuri merkitys siinä miten yhteisössä halutaan kehittyä
- Arvioinnin kriteerien määrittäminen tapahtuu käytännössä valittaessa arvostelija
- Arvostelun lopputulos on arvostelijasidonnainen – eri arvostelijat päätyvät erilaisiin tuloksiin
- Lopputulos kertoo usein enemmän arvioitsijasta kuin arvioitavista kuvista

Arvioinnin kriteereistä

- Yleensä arvostelutoimeksianto ei liity kriteereitä, joiden mukaan kuvia arvostellaan. Jonkinlaisena poikkeuksena aihekilpailut, joissa on yksi kriteeri – aihe (yleensä ei muita kriteereitä)
- Arvostelija toimii oman paradigmansa mukaan, hänellä on henkilökohtainen käsitys siitä millainen on hyvä kuva
- Kilpailuun osallistujien olisi hyvä tietää etukäteen millä kriteereillä kuvat arvioidaan

- Kameraseuratoiminnassa kilpailutoiminta on luonut ns. Kameraseurakuvan tyylin
- Kuvia tehdään tämän tyylin oletettujen vaatimusten mukaisesti
- Kuvien tekeminen muistuttaa ammattikuvaajan työskentelytapaa – tilaaja määrittää millaisia kuvia tuotetaan – ja sellaisia kuvia tuotetaan

Arvostelijalle asetettavia vaatimuksia

- Herkkyyttä reagoida uuteen
- Laaja-alinen taidetuntemus
- Asennoituminen tehtävään ilman ennakoasenteita ja käsityksiä
- Kykyä analysoida valokuvia ja esittää näkemyksensä
- Tietoinen tavoitteista, joihin pyrkii tai kilpailussa pyritään
- Harjaantunut tehtävään

Voiko olla objektiivista arviointia?

**Voinko arvioida objektiivisesti kuvaa,
josta en pidä?**

**Subjektivisuuden tiedostaminen lisää
objektiivisuutta.**

**Selkeät arvioinnin kriteerit lisäävät
objektiivisuutta.**

**Arviointien perusteleminen lisää
objektiivisuutta.**